

FACTORS AFFECTING THE PARTICIPATION OF LOCAL PEOPLE IN TOURISM DEVELOPMENT: A CASE STUDY OF KIEN GIANG PROVINCE

Nguyen Trong Nhan*, Huynh Van Da, Dao Ngoc Canh

Can Tho University

ARTICLE INFO		ABSTRACT
Received:	07/7/2022	Local people participation plays a decisive role in fast and sustainable tourism development, and the formation of community-based tourism models. Kien Giang province has many advantages to develop tourism and it is focusing on the development of community-based direction tourism. This research was carried out to analyze factors affecting the participation of people's tourism development. The study sample included 125 household representatives who were interviewed by questionnaire. The data were analyzed by Chi-square test and cross tabulation. The research results point out that 5 factors affecting the tourism development participation of people are 'people's capacity', 'encouragement of family', 'encouragement and support of the local authority', 'support and facilitation of destination management board', and 'road network'. This research contributes to supplement the theory of the people's participation in tourism development and the experimental knowledge to the locality in implementing policies/measures to attract the positive participation of people in tourism development.
Revised:	03/8/2022	
Published:	03/8/2022	
KEYWORDS		
Tourism		
Community tourism		
Kien Giang		
Local people		
Participation		

CÁC YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN SỰ THAM GIA PHÁT TRIỂN DU LỊCH CỦA NGƯỜI DÂN ĐỊA PHƯƠNG: TRƯỜNG HỢP TỈNH KIÊN GIANG

Nguyễn Trọng Nhân*, Huỳnh Văn Đà, Đào Ngọc Cảnh

Trường Đại học Cần Thơ

THÔNG TIN BÀI BÁO		TÓM TẮT
Ngày nhận bài:	07/7/2022	Sự tham gia của người dân địa phương đóng vai trò quyết định đối với sự phát triển du lịch nhanh, bền vững và việc hình thành các mô hình du lịch cộng đồng. Tỉnh Kiên Giang có nhiều lợi thế để phát triển du lịch và đang chú trọng phát triển du lịch theo hướng dựa vào cộng đồng. Nghiên cứu này được thực hiện nhằm phân tích các yếu tố ảnh hưởng đến sự tham gia phát triển du lịch của người dân. Mẫu nghiên cứu gồm 125 hộ dân và được phỏng vấn bằng bảng hỏi. Kiểm định Chi-bình phương và phân tích bảng chéo được sử dụng để xử lý dữ liệu. Kết quả cho thấy, 5 yếu tố ảnh hưởng đến việc tham gia làm du lịch của người dân là 'năng lực của người dân', 'sự cổ vũ của gia đình', 'sự khuyến khích và hỗ trợ của chính quyền địa phương', 'sự ủng hộ và tạo điều kiện của ban quản lý nơi đến du lịch', và 'mạng lưới đường sá'. Nghiên cứu này góp phần bổ sung lý thuyết về sự tham gia của người dân trong phát triển du lịch và cung cấp tri thức thực nghiệm cho địa phương trong việc thực hiện những chính sách/ biện pháp nhằm thu hút sự tham gia làm du lịch tích cực của người dân.
Ngày hoàn thiện:	03/8/2022	
Ngày đăng:	03/8/2022	
TỪ KHÓA		
Du lịch		
Du lịch cộng đồng		
Kiên Giang		
Người dân địa phương		
Sự tham gia		

DOI: <https://doi.org/10.34238/tnu-jst.6240>

* Corresponding author. Email: trongnhan@ctu.edu.vn

1. Giới thiệu

Hiện nay, du lịch được công nhận là một hoạt động kinh tế có ý nghĩa toàn cầu [1]. Phát triển du lịch tạo ra nhiều việc làm, thúc đẩy hội nhập quốc tế sâu rộng, góp phần hiện đại hóa, phát triển kinh tế và sự thịnh vượng, tái tạo các hoạt động kinh tế hậu công nghiệp, bảo tồn văn hóa và môi trường,... ở các quốc gia phát triển và đang phát triển [2]. Hoạt động du lịch có vai trò rất quan trọng nên ngày càng nhận được sự quan tâm của nhiều chính phủ, tổ chức công và tư, nhiều nhà học thuật [1]. Theo Leslie [3], nhu cầu du lịch của du khách sẽ gia tăng nhanh chóng và ngành công nghiệp du lịch sẽ mở rộng phạm vi ảnh hưởng trong thế kỉ XXI.

Du lịch là các quá trình, hoạt động và kết quả nảy sinh từ các mối quan hệ và tương tác giữa du khách, nhà cung ứng du lịch, chính phủ nước sở tại, cộng đồng chủ nhà và môi trường xung quanh liên quan đến việc thu hút và phục vụ du khách [4]. Từ đó cho thấy, cộng đồng/ người dân địa phương là đối tượng không thể thiếu trong ngành du lịch. Từ quan điểm môi trường và kinh tế, nếu người dân địa phương không được tham gia vào quá trình phát triển du lịch, nguồn tài nguyên du lịch sẽ bị phá hủy và sự đầu tư sẽ bị mất đi [5]. Quan điểm đạo đức cho rằng, phát triển du lịch có sự quản lý và quyết định của người dân địa phương sẽ hoàn toàn thích hợp bởi nó có thể tạo ra trách nhiệm và sự bền vững hơn trong dài hạn [5]. Dưới góc độ bảo tồn và phát triển, nếu người dân địa phương được tham gia vào việc thiết kế các hoạt động và đầu tư các nguồn lực, họ có thể thu được lợi ích hợp lý, khả năng họ tham gia và hỗ trợ các nỗ lực bảo tồn gia tăng [5].

Trên thế giới, những công trình nghiên cứu liên quan đến sự tham gia của cộng đồng/ người dân địa phương trong phát triển du lịch chủ yếu được thực hiện trong thập niên cuối của thế kỉ XX, thập niên đầu và hai của thế kỉ XXI. Đối với hướng nghiên cứu các yếu tố ảnh hưởng đến sự tham gia của cộng đồng/ người dân địa phương trong phát triển du lịch có các công trình [6] – [9]. Ở Việt Nam, sự tham gia của cộng đồng/ người dân địa phương trong phát triển du lịch bắt đầu được nghiên cứu nhiều vào thập niên đầu của thế kỉ XXI. Tuy nhiên, nghiên cứu về các yếu tố ảnh hưởng đến sự tham gia trong phát triển du lịch của cộng đồng/ người dân địa phương vẫn còn ít, đơn cử có nghiên cứu [10], [11]. Các nghiên cứu trên cung cấp nhiều biến quan sát hữu ích cho nghiên cứu này.

Tỉnh Kiên Giang có nhiều điều kiện tự nhiên và tài nguyên thiên nhiên (vị trí, đồng bằng, rừng, núi, biển, đảo, danh lam thắng cảnh, di tích lịch sử,...) thuận lợi cho phát triển du lịch [12]. Thời gian qua, ngành du lịch phát triển khá nhanh, đang trở thành ngành kinh tế quan trọng, đóng góp đáng kể trong chuyển dịch cơ cấu kinh tế, giải quyết việc làm, cải thiện đời sống cho nhân dân và thúc đẩy sự phát triển kinh tế - xã hội ở tỉnh [13]. Với mục tiêu khai thác, sử dụng hiệu quả các tiềm năng du lịch gắn với bảo tồn, phát huy các giá trị về môi trường thiên nhiên và bản sắc văn hóa truyền thống của cộng đồng các dân tộc; kết hợp chặt chẽ giữa phát triển du lịch với phát triển kinh tế - xã hội địa phương; phát triển du lịch gắn với phát triển cộng đồng, nâng cao đời sống người dân; đẩy mạnh phong trào xây dựng nông thôn mới và phát triển du lịch bền vững,... Đề án “Phát triển du lịch cộng đồng trên địa bàn tỉnh Kiên Giang giai đoạn 2021-2025, định hướng đến năm 2030” được phê duyệt bởi Ủy ban nhân dân tỉnh Kiên Giang [14].

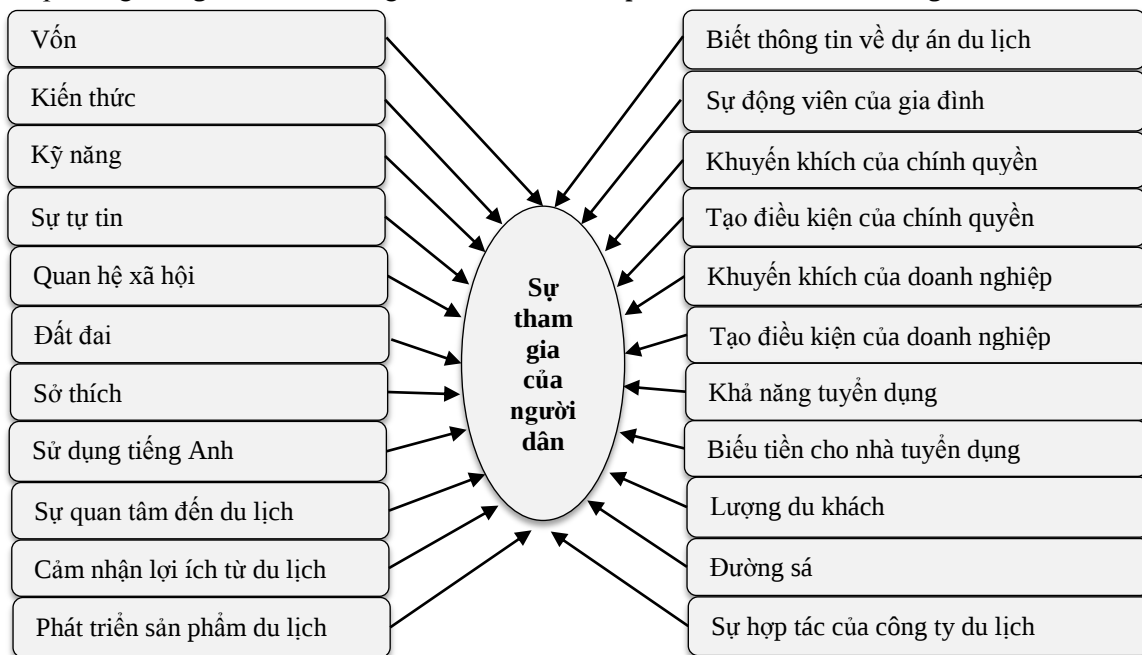
Phát triển du lịch cộng đồng là hướng đi đúng đắn đối với tỉnh Kiên Giang và không thể thiếu sự tham gia của người dân địa phương. Để thu hút sự tham gia của người dân trong nhiều vai trò khác nhau cần xác định những yếu tố ảnh hưởng đến sự tham gia của họ. Nghiên cứu này không chỉ phản ánh tương đối đầy đủ các yếu tố ảnh hưởng đến sự tham gia phát triển du lịch của người dân địa phương mà còn hàm ý những chính sách có thể nâng cao khả năng tham gia làm du lịch của họ.

Nội dung bài báo được tổ chức như sau: Phương pháp nghiên cứu (lý thuyết và mô hình, biến quan sát của mô hình, mẫu nghiên cứu và phương pháp thu thập, xử lý tài liệu) được thể hiện ngắn gọn ở phần 2; Phần 3 thể hiện cô đọng kết quả phân tích (kiểm định Chi-bình phương, bảng chéo) và sự thảo luận các kết quả phân tích này; Một số kết luận và hàm ý liên quan đến chủ đề nghiên cứu được thể hiện ở phần 4.

2. Phương pháp nghiên cứu

2.1. Lý thuyết và mô hình nghiên cứu

Trong những thập niên qua, có sự mở rộng nhanh chóng cách tiếp cận tham gia của cộng đồng/ người dân địa phương trong ngữ cảnh phát triển du lịch bền vững [5]. Vì lẽ đó, số công trình nghiên cứu về sự tham gia của cộng đồng/người dân trong du lịch không ngừng gia tăng [15]. Sự tham gia hàm ý người dân địa phương tham gia tích cực vào việc lựa chọn, thực hiện và đánh giá dự án, chương trình được thiết kế nhằm cải thiện phúc lợi của họ [5]. Đối với nghiên cứu này, sự tham gia của người dân địa phương trong phát triển du lịch được hiểu là người dân ở địa bàn nghiên cứu tham gia vào việc hình thành, cung ứng và phát triển dịch vụ cũng như cung cấp sức lao động, kỹ năng, kinh nghiệm, sáng kiến cho sự phát triển du lịch. Sự tham gia nói chung được chia thành 7 loại từ thụ động đến chủ động hơn gồm tham gia thụ động, tham gia cung cấp thông tin, tham gia tư vấn, tham gia vì vật chất, tham gia chức năng, tham gia tương tác, tự vận động [5]. Trong lĩnh vực du lịch, sự tham gia của người dân địa phương được tổ chức thành: tham gia trong chia sẻ lợi ích kinh tế, tham gia trong quy hoạch, tham gia thực hiện và vận hành, tham gia vào quá trình ra quyết định và quản lý [5]. Sự tham gia tích cực của người dân địa phương trong phát triển du lịch sẽ mang lại nhiều lợi ích cho họ, cho du khách, cho điểm đến và địa phương, đồng thời, sẽ dễ dàng đạt được mục tiêu phát triển du lịch bền vững.

Hình 1. Mô hình nghiên cứu

Có nhiều nhân tố ảnh hưởng đến sự tham gia của cộng đồng/ người dân địa phương trong phát triển du lịch, chẳng hạn, lợi ích so sánh của ngành du lịch, mong muốn chủ quan của người tham gia, nhận thức đạt được cơ hội tham gia trong kinh doanh du lịch, kỹ năng của người tham gia [6]. Nguyễn Quốc Nghi và cộng sự [10] cho rằng, sự tham gia của cộng đồng/ người dân trong du lịch chịu sự tác động bởi trình độ học vấn của chủ hộ, thu nhập của gia đình, vốn xã hội, nghề truyền thống. Nghiên cứu của Salleh và cộng sự [8] cho thấy, các nhân tố ảnh hưởng đến sự tham gia của cộng đồng/ người dân trong du lịch là sự cổ vũ của gia đình, sở thích cá nhân, sự tự tin vào bản thân, cơ hội việc làm và thu nhập. Trong khi đó, chính sách của địa phương, môi trường tự nhiên và vốn xã hội, văn hóa xã hội, nguồn lực địa phương, lợi ích kinh tế ảnh hưởng đến sự tham gia của cộng đồng/ người dân trong du lịch [11]. Nghiên cứu của Mugizi và cộng sự [9] cho

thấy, trình độ giáo dục, sự tham gia lao động trong nông nghiệp, sự cung cấp dịch vụ cho du khách, thu nhập, sở hữu đất đai ảnh hưởng đến sự tham gia trong du lịch của cộng đồng/ người dân. Những yếu tố khác ảnh hưởng đến sự tham gia của cộng đồng/ người dân trong du lịch là lãnh đạo của địa phương, cảm nhận lợi ích có được từ du lịch, khả năng tiếp cận, cơ hội việc làm, sự hiểu biết về dự án phát triển du lịch, giới tính, tuổi của người dân [7]. Trên cơ sở tổng quan tài liệu kết hợp với tri thức của nhóm nghiên cứu và tình hình thực tế địa phương, mô hình nghiên cứu được đề xuất như Hình 1.

2.2. Biến quan sát của mô hình

Mô hình nghiên cứu gồm 22 biến độc lập và 1 biến phụ thuộc được đo lường bằng thang định danh có hai lựa chọn (0: không đồng ý, 1: đồng ý và 0: chưa tham gia làm du lịch, 1: đang tham gia làm du lịch). Nhiều biến trong mô hình được kế thừa từ kết quả của một số nghiên cứu trong và ngoài nước. Bên cạnh đó, thảo luận nhóm nghiên cứu và dựa vào tình hình thực tế ở địa phương, không ít biến quan sát được đề xuất (Bảng 1).

Bảng 1. Biến quan sát của nghiên cứu

Biến quan sát	Nguồn
Đủ vốn cho hoạt động kinh doanh du lịch	Tự phát triển
Đủ kiến thức trong lĩnh vực du lịch	Tự phát triển
Đủ kỹ năng trong lĩnh vực du lịch	[6]
Đủ tự tin để lao động, kinh doanh trong du lịch	[8]
Mối quan hệ xã hội rộng	[10]
Đất đai rộng rãi	[9]
Thích lao động, kinh doanh trong du lịch	[8]
Có thể giao tiếp với du khách bằng tiếng Anh	Tự phát triển
Quan tâm đến ngành du lịch	[6]
Ngành du lịch mang lại nhiều lợi ích cho người dân	[11]
Đủ khả năng phát triển loại hình/dịch vụ du lịch	Tự phát triển
Biết rõ thông tin về dự án, quy hoạch phát triển du lịch ở địa phương	[7]
Người thân trong gia đình động viên làm du lịch	[8]
Chính quyền địa phương khuyến khích làm du lịch	[7]
Chính quyền địa phương tạo điều kiện thuận lợi để làm du lịch	[7]
Ban quản lý khu/ điểm du lịch khuyến khích làm du lịch	Tự phát triển
Ban quản lý khu/ điểm du lịch tạo điều kiện thuận lợi để làm du lịch	Tự phát triển
Khả năng tuyển dụng lao động ở khu/ điểm du lịch có hạn	Tự phát triển
Xin được việc làm phải mất tiền biếu cho nhà tuyển dụng	Tự phát triển
Số lượng du khách đến địa phương ít và không ổn định	Tự phát triển
Đường sá đi lại thuận tiện	[7]
Công ty du lịch hợp tác làm du lịch	Tự phát triển

(Nguồn: Tổng hợp của tác giả)

2.3. Mẫu nghiên cứu và phương pháp thu thập, xử lý dữ liệu

Nghiên cứu này không giới hạn số lượng mẫu cần phỏng vấn, tuy nhiên, trong tình hình dịch bệnh Covid-19 diễn biến phức tạp (01/2022), sự hỗ trợ của chính quyền địa phương và nhân viên phòng văn hóa thông tin, khả năng đồng ý trả lời bảng hỏi của người dân, 125 hộ kinh doanh dịch vụ du lịch, lao động trong ngành du lịch và chưa tham gia làm du lịch được phỏng vấn (chỉ phát phiếu điều tra cho chủ hộ đồng ý tham gia cuộc phỏng vấn nên tổng số phiếu thu về bằng tổng số phiếu phát ra). Đáp viên được chọn là những người đang sinh sống và làm việc tại các địa điểm có triển vọng phát triển mô hình du lịch cộng đồng ở tỉnh Kiên Giang (phường Đông Hồ - Hà Tiên, xã Phú Mỹ - Giang Thành, xã Bình An - Kiên Lương, xã Thổ Sơn - Hòn Đất, xã Bình An - Châu Thành, xã An Minh Bắc - U Minh Thượng). Thời gian phỏng vấn từ ngày 08/01/2022 đến ngày 20/01/2022 với sự hỗ trợ của các địa phương trong việc tiếp cận đối tượng. Đặc điểm mẫu nghiên cứu được thể hiện ở Bảng 2.

Bảng 2. Đặc điểm mẫu nghiên cứu (n = 125)

Biến quan sát	Diễn giải	Tỷ lệ (%)	Biến quan sát	Diễn giải	Tỷ lệ (%)
Dân tộc	Hoa	7,9	Giới tính	Nam	48
	Khmer	29,9		Nữ	52
	Kinh	62,2	Trình độ học vấn/ chuyên môn	Tiểu học	36,2
Độ tuổi	21-40	23,6		THCS	37
	41-61	60,6		THPT	17,3
	62-81	15,7		Khác	9,5

(Nguồn: Kết quả phân tích dữ liệu của tác giả)

Dữ liệu phỏng vấn bằng bảng hỏi được mã hóa, nhập và phân tích trên phần mềm SPSS 20. Phương pháp kiểm định Chi-bình phương và phân tích bảng chéo được sử dụng để xử lý dữ liệu. Về lý thuyết, kiểm định Chi-bình phương có ý nghĩa thống kê khi p-value/Sig. (mức ý nghĩa quan sát) $\leq 0,05$ và không có quá 20% số ô trong bảng chéo có tần số lý thuyết nhỏ hơn 5 [16].

3. Kết quả và bàn luận

3.1. Kết quả kiểm định Chi-bình phương

Kết quả phân tích cho thấy, 16 biến có mức ý nghĩa nhỏ hơn 0,01 và 0% số ô có tần số lý thuyết < 5 ; 1 biến có mức ý nghĩa nhỏ hơn 0,01 nhưng có 25% số ô có tần số lý thuyết < 5 ; 1 biến có mức ý nghĩa nhỏ hơn 0,05 nhưng có 25% số ô có tần số lý thuyết < 5 ; 4 biến có mức ý nghĩa $> 0,1$ và $\geq 25\%$ số ô có tần số lý thuyết < 5 (Bảng 3).

Bảng 3. Kết quả kiểm định Chi-bình phương (n = 125)

Biến quan sát	Mức ý nghĩa	% ô có kỳ vọng < 5
Đủ vốn cho hoạt động kinh doanh du lịch	0,000	0
Đủ kiến thức trong lĩnh vực du lịch	0,000	0
Đủ kỹ năng trong lĩnh vực du lịch	0,000	0
Đủ tự tin để lao động, kinh doanh trong du lịch	0,000	0
Mối quan hệ xã hội rộng	0,003	0
Đất đai rộng rãi	0,001	0
Thích lao động, kinh doanh trong du lịch	0,000	0
Có thể giao tiếp với du khách bằng tiếng Anh	0,040	25
Quan tâm đến ngành du lịch	0,001	0
Ngành du lịch mang lại nhiều lợi ích cho người dân	0,155	50
Đủ khả năng phát triển loại hình/ dịch vụ du lịch	0,000	0
Biết rõ thông tin về dự án, quy hoạch phát triển du lịch ở địa phương	0,001	0
Người thân trong gia đình động viên làm du lịch	0,000	0
Chính quyền địa phương khuyến khích làm du lịch	0,000	0
Chính quyền địa phương tạo điều kiện thuận lợi để làm du lịch	0,000	0
Ban quản lý khu/ điểm du lịch khuyến khích làm du lịch	0,000	0
Ban quản lý khu/ điểm du lịch tạo điều kiện thuận lợi để làm du lịch	0,000	0
Khả năng tuyển dụng lao động ở khu/ điểm du lịch có hạn	0,282	0
Xin được việc làm phải mất tiền biểu cho nhà tuyển dụng	0,570	25
Số lượng du khách đến địa phương ít và không ổn định	0,290	25
Đường sá đi lại thuận tiện	0,002	0
Công ty du lịch hợp tác làm du lịch	0,000	25

(Nguồn: Kết quả phân tích dữ liệu của tác giả)

Ở độ tin cậy 99%, sự tham gia của người dân địa phương trong phát triển du lịch ở tỉnh Kiên Giang chịu sự tác động bởi 16 biến độc lập (Bảng 3). Tuy nhiên, có thể nhóm các biến thể hiện cùng đối tượng thành một yếu tố để vấn đề nghiên cứu có tính khái quát hơn. Trước hết, ‘năng lực của người dân’ ảnh hưởng đến việc tham gia phát triển du lịch của họ và yếu tố này được tạo thành bởi các biến: nguồn vốn phục vụ hoạt động kinh doanh du lịch, kiến thức và kỹ năng trong lĩnh vực du lịch, sự tự tin lao động và kinh doanh trong du lịch, mối quan hệ

xã hội, sở hữu đất đai, sở thích lao động và kinh doanh trong du lịch, sự quan tâm đến ngành du lịch, khả năng phát triển loại hình/ dịch vụ du lịch, việc nắm bắt thông tin về dự án và quy hoạch phát triển du lịch. Phát hiện này tương thích với các nghiên cứu [6] – [10]. Tiếp theo, sự động viên của người thân trong gia đình cũng ảnh hưởng đến việc tham gia làm du lịch của người dân và yếu tố này có thể được gọi là ‘sự cổ vũ của gia đình’. Nghiên cứu của Salleh và cộng sự [8] đã cho thấy điều này. Bên cạnh đó, chính quyền địa phương có ảnh hưởng quan trọng đối với sự tham gia phát triển du lịch của người dân thông qua vai trò khuyến khích và tạo điều kiện thuận lợi đối với hoạt động kinh doanh du lịch của họ. Yếu tố này có thể được gọi là ‘sự khuyến khích và hỗ trợ của chính quyền địa phương’. Kết quả này ủng hộ nghiên cứu của Ekwale [7]. Ngoài ra, sự tham gia phát triển du lịch của người dân không thể thiếu vai trò của ban quản lý nơi đến du lịch. Theo phản hồi của đáp viên, ‘sự ủng hộ và tạo điều kiện của ban quản lý nơi đến du lịch’ ảnh hưởng đến việc tham gia làm du lịch của họ. Cuối cùng, nhưng không kém phần quan trọng, ‘mạng lưới đường sá’ ảnh hưởng đến việc tham gia phát triển du lịch của người dân và yếu tố này được Ekwale [7] gọi là khả năng tiếp cận.

Nghiên cứu này không cho thấy khả năng sử dụng tiếng Anh, cảm nhận lợi ích mang lại từ ngành du lịch của người dân, khả năng tuyển dụng lao động của khu/ điểm du lịch, sự tiêu cực trong việc tuyển dụng của doanh nghiệp, tình hình khách du lịch đến địa phương, sự hợp tác của công ty du lịch ảnh hưởng đến việc tham gia làm du lịch của đáp viên.

3.2. Kết quả phân tích bảng chéo

Phân tích bảng chéo được thực hiện đối với 16 biến có mức ý nghĩa $\leq 0,05$ và không có quá 20% số ô trong bảng chéo có tần số lý thuyết nhỏ hơn 5. Số liệu này góp phần làm sáng tỏ thêm về các nhân tố ảnh hưởng đến sự tham gia của người dân địa phương trong phát triển du lịch ở địa bàn nghiên cứu. Mỗi biến quan sát được xác định bởi sự đồng ý (không đồng ý, đồng ý) của đáp viên đang tham gia và chưa tham gia làm du lịch (Bảng 4).

Bảng 4. Kết quả phân tích bảng chéo ($n = 125$)

Thực trạng tham gia	Biến quan sát	Sự đồng ý (%)		Tổng (%)
		Không đồng ý	Đồng ý	
Có	Đủ vốn cho hoạt động kinh doanh du lịch	40	60	100
Không		80	20	100
Có	Đủ kiến thức trong lĩnh vực du lịch	42,9	57,1	100
Không		82,2	17,8	100
Có	Đủ kỹ năng trong lĩnh vực du lịch	28,6	71,4	100
Không		86,7	13,3	100
Có	Đủ tự tin để lao động, kinh doanh trong du lịch	8,6	91,4	100
Không		44,4	55,6	100
Có	Mối quan hệ xã hội rộng	22,9	77,1	100
Không		52,2	47,8	100
Có	Đất đai rộng rãi	25,7	74,3	100
Không		57,8	42,2	100
Có	Thích lao động, kinh doanh trong du lịch	0	100	100
Không		35,6	64,4	100
Có	Quan tâm đến ngành du lịch	5,7	94,3	100
Không		35,6	64,4	100
Có	Đủ khả năng phát triển loại hình/dịch vụ du lịch	8,6	91,4	100
Không		78,9	21,1	100
Có	Biết rõ thông tin về dự án, quy hoạch phát triển du lịch ở địa phương	60	40	100
Không		86,7	13,3	100
Có	Người thân trong gia đình động viên làm du lịch	11,4	88,6	100
Không		63,3	36,7	100
Có	Chính quyền địa phương khuyến khích làm du lịch	45,7	54,3	100
Không		82,2	17,8	100

Thực trạng tham gia	Biến quan sát	Sự đồng ý (%)		Tổng (%)
		Không đồng ý	Đồng ý	
Có	Chính quyền địa phương tạo điều kiện thuận lợi để làm du lịch	40	60	100
Không		86,4	13,6	100
Có	Ban quản lý khu/điểm du lịch khuyến khích làm du lịch	41,2	58,8	100
Không		86,7	13,3	100
Có	Ban quản lý khu/điểm du lịch tạo điều kiện thuận lợi để làm du lịch	31,4	68,6	100
Không		82,9	17,1	100
Có	Đường sá đi lại thuận tiện	14,3	85,7	100
Không		43,3	56,7	100

(Nguồn: Kết quả phân tích dữ liệu của tác giả)

Những người hiện đang tham gia làm du lịch ở tỉnh Kiên Giang phần lớn thừa nhận đủ vốn cho hoạt động kinh doanh du lịch, đủ kiến thức và kỹ năng trong lĩnh vực du lịch, có đủ tự tin để lao động và kinh doanh trong lĩnh vực du lịch, mối quan hệ xã hội rộng, sở hữu đất đai rộng rãi, thích lao động và kinh doanh trong lĩnh vực du lịch, quan tâm đến ngành du lịch, có đủ khả năng để phát triển loại hình/ dịch vụ du lịch, được người thân trong gia đình động viên làm du lịch, được chính quyền địa phương và ban quản lý khu/ điểm du lịch khuyến khích và tạo điều kiện thuận lợi để làm du lịch, đường sá đi lại thuận tiện (Bảng 4).

Một tỷ lệ cao những người hiện chưa tham gia phát triển du lịch ở địa phương thừa nhận thiếu vốn cho hoạt động kinh doanh du lịch, không đủ kiến thức và kỹ năng trong lĩnh vực du lịch, mối quan hệ xã hội và sở hữu đất đai hạn chế, chưa đủ khả năng phát triển loại hình/dịch vụ du lịch, không biết thông tin về dự án và quy hoạch phát triển du lịch, ít nhận được sự động viên, khuyến khích, hỗ trợ, tạo điều kiện của người thân trong gia đình cũng như chính quyền địa phương và ban quản lý khu/ điểm du lịch (Bảng 4). Công trình của Mak [18] cũng cho thấy, thiếu vốn, kỹ năng, kiến thức, sở hữu tài nguyên/đất đai, sự hợp tác, giao tiếp giữa các bên liên quan cản trở sự tham gia làm du lịch của người dân.

4. Kết luận và hàm ý

Kinh nghiệm cho thấy rằng, một trong những nguyên nhân thất bại quan trọng trong phát triển du lịch cộng đồng là thiếu đi sự tham gia tích cực của người dân địa phương [5]. Nhiều học giả cho rằng cộng đồng/ người dân địa phương là thành tố quan trọng trong việc thúc đẩy sự phát triển khỏe mạnh, bền vững của những điểm đến du lịch [6] và sự phát triển thành công của ngành du lịch phụ thuộc rất nhiều vào sự hỗ trợ tích cực của cộng đồng/ người dân địa phương, nếu không có sự tham gia của cộng đồng/ người dân địa phương, sự bền vững của ngành du lịch bị đe dọa [17]. Vì vậy, việc xác định các nhân tố ảnh hưởng đến sự tham gia phát triển du lịch của người dân sẽ giúp địa phương/ điểm đến thực hiện những chính sách/ biện pháp thích hợp nhằm phát huy những động lực, đồng thời khắc phục những trở ngại, tiến tới thu hút sự tham gia làm du lịch tích cực của người dân, góp phần hiện thực hóa thành công những đề án phát triển du lịch cộng đồng và thúc đẩy sự phát triển du lịch nhanh, bền vững.

Sự tham gia của người dân địa phương là một quá trình quan trọng để đạt được sự phát triển du lịch bền vững và việc xác định các yếu tố ảnh hưởng sẽ tạo tiền đề cho việc thực thi những chính sách/ biện pháp thu hút sự tham gia làm du lịch sâu rộng của người dân. Nghiên cứu này sử dụng 22 biến quan sát nhằm phản ánh đa chiều vấn đề nghiên cứu. Tuy nhiên, phân tích dữ liệu cho thấy, chỉ 16 biến (72,7%) có ảnh hưởng đến sự tham gia phát triển du lịch của người dân. Từ những điểm chung của 16 biến, 5 yếu tố tác động được khái quát hóa là ‘năng lực của người dân’, ‘sự cô vũ của gia đình’, ‘sự khuyến khích và hỗ trợ của chính quyền địa phương’, ‘sự ủng hộ và tạo điều kiện của ban quản lý nơi đến du lịch’, ‘mạng lưới đường sá’, trong đó, ‘năng lực của người dân’ là yếu tố nổi bật trong việc thúc đẩy hoặc cản trở sự tham gia làm du lịch. Phần lớn những phát hiện của nghiên cứu này phù hợp với kết quả của nhiều nghiên cứu trước đây. Một số biến quan sát được nhóm nghiên cứu phát triển có ảnh hưởng đến sự tham gia làm du lịch là

nguồn vốn, kiến thức trong lĩnh vực du lịch, khả năng phát triển loại hình/ dịch vụ du lịch của người dân, sự ủng hộ và tạo điều kiện thuận lợi của ban quản lý điểm/ khu du lịch. Để nâng cao khả năng tham gia làm du lịch của người dân, địa phương cần quan tâm và làm tốt công tác hỗ trợ nguồn vốn cho hoạt động kinh doanh du lịch, trang bị kiến thức, kỹ năng và kinh nghiệm trong lĩnh vực du lịch, thông tin rộng rãi về dự án và quy hoạch phát triển du lịch, động viên/ khuyến khích và tạo mọi điều kiện thuận lợi đối với hoạt động kinh doanh du lịch, phát triển đồng bộ mạng lưới giao thông.

Lời cảm ơn

Nghiên cứu này được tài trợ bởi Sở Du lịch tỉnh Kiên Giang trong khuôn khổ Đề án "Phát triển du lịch cộng đồng trên địa bàn tỉnh Kiên Giang giai đoạn 2021-2025, định hướng đến năm 2030".

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1] L. J. Lickorish and C. L. Jenkins, *An introduction to tourism*. Oxford: Butterworth- Heinemann, 1997.
- [2] S. Williams, *Tourism geography: a new synthesis*, 2nd ed. Oxon: Routledge, 2009.
- [3] D. Leslie Ed., *Responsible tourism: concepts, theory and practice*. Oxfordshire: CABI, 2012.
- [4] C. R. Goeldner and J. R. B. Ritchie, *Tourism: principles, practices, philosophies*, 11th ed. New Jersey: John Wiley & Sons, 2009.
- [5] The Mountain Institute, *Community-Based Tourism for Conservation and Development: A Resource Kit*. Washington D.C.: The Mountain Institute, 2000.
- [6] S. Wei, X. Xueyi, W. Yali, and W. Xinggui, "Influencing factors of community participation in tourism development: A case study of Xingwen world Geopark," *Journal of Geography and Regional Planning*, vol. 5, no. 7, pp. 207–211, 2012.
- [7] A. E. Ekwale, "An assessment of local community involvement in community based ecotourism planning and development: The case of Takamanda National Park. South West region, Cameroon," MS. thesis, Eastern Mediterranean University (EMU)-Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ), 2014.
- [8] N. H. M. Salleh, M. S. Shukor, R. Othman, M. Samsudin, and S. H. M. Idris, "Factors of local community participation in tourism-related business: Case of Langkawi Island," *International Journal of Social Science and Humanity*, vol. 6, no. 8, pp. 565-571, 2016.
- [9] F. Mugizi, J. Ayorekire, and J. Obua, "Factors that Influence local community participation in tourism in muchison falls conservation area," *Journal of Environment Science and Engineering*, vol. 6, pp. 209-223, 2017.
- [10] Q. N. Nguyen, T. B. C. Nguyen, and N. L. Tran, "Factors affect decision to participate in community based tourism Organizations of community in An Giang Province," (in Vietnamese), *Can Tho University Journal of Science*, no. 23b, pp. 194-202, 2012.
- [11] T. T. Do, V. T. Bui, and Q. N. Nguyen, "Factors affecting the participation in ecological garden tourism activities of households in Phong Dien district, Can Tho city," (in Vietnamese), *Can Tho University Journal of Science*, no. 46, pp. 12-19, 2016.
- [12] Tourism Development Research Institute, "Master plan for tourism development in Kien Giang province to 2020 and orientation to 2030," (in Vietnamese), Rach Gia, 2011.
- [13] Kien Giang Provincial Party Committee, "Resolution on tourism development of Kien Giang province to 2020 and orientation to 2030," (in Vietnamese), Rach Gia, 2017.
- [14] People's Committee of Kien Giang Province, "Decision approving the project Development of community tourism in Kien Giang province in the period of 2021-2025, orientation to 2030," (in Vietnamese), Rach Gia, 2022.
- [15] S. Moyo and T. M. Tichaawa, "Community involvement and participation in tourism development: a Zimbabwe Study," *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, vol. 6, no. 1, pp. 1-15, 2017.
- [16] T. Hoang and N. M. N. Chu, *Analyzing research data with SPSS*. Ho Chi Minh: Hong Duc Publisher, 2008.
- [17] V. P. Joobi and E. K. Satheesh, "Local community participation in responsible tourism—A case of Kumarakam Panchayath in Kerala," *International Journal of Current Research in Multidisciplinary*, vol. 2, no. 11, pp. 5-11, 2017.
- [18] B. K. L. Mak, "Community Participation in Tourism: A case study from Tai O, Hong Kong," MPhil. thesis, The University of Hong Kong, 2011.